

BERTA ZSOLT

Kutyafuttató – Kán

Kán igazi otthonban, rendes családban nőtt fel, megnősült, gyerekei születtek, fontos munkája, szar fizetése, semmibe vett emberi jogai lettek, szóval mindene, ami jár az embereknek. Olyan szomorúan, elesetten és alázatosan ült ott hátul a kutyafuttató padján, a nagy szatyrai között, mint egy kocsiból kivágott kutya az út szélén. A haja hosszú, dús és ősz volt, a szája fölött és két oldalán a bajusza vastag folyóként ömlött a szintén fehér szakálltengerbe. A bőre barna, cserzett, mint minden szabadban élő emberé, a szemei mongolosan szűkek a szintén dús és fehér szemöldök alatt, és mindez együtt tette Kánná. Nem éppen büszke, nagyhatalmú, könyörtelen, keleti hadúr, de a fazonja olyan volt akkor. Most már jól borotvált, láttad. Kicsi és vékony is, mint a keleti népek. A kutyák nagyon komálják. Úgy lesik a szavát, úgy ülnek körülötte, és bámulják, mintha varázsereje lenne. Első találkozásunkkor azt hittem, a szaga miatt, ami rám is varázserővel hatott, de épp ellenkező irányú mozgást váltott ki belőlem, mint a kutyákból. Kán az arcomba pillantott, ő maga is hátrált, és azt mondta zavartan:

– Elnézést, elég rég volt alkalmam fürdeni.

Jó pár napja ott tanyázott már a magas ráccsal körbekerített kutyafuttató padján, a Fogaskerekű és a kosárcsarnok között. Mondom neki szintén zavartan, hogy:

– Semmi baj.

És elengedtem Pöttöm két hétre rám bízott kutyáját, Suba utódját.

Egyenesen Kánhoz kocogott, és alaposan megszaglászta. Aztán vitt neki egy botot, letette a lába elé, és vigyorgva nógatta, hogy dobja el. Kán felvette, elhajította. Négy-öt kutya is ugrott, és kisebb marakodásba kezdtek a botért. Kihasználtam az alkalmat, hogy nem engem csesztet az eb a botozással, gyorsan leültem egy jóval arrébb lévő padra, magam is fogtam egy botot, és elkezdtem lekaparni a cipőmről a kutyaszart, ami guanóként borította a környéket. Közben Eichner bácsi emlékének is adóztam azzal, hogy csendben morogva szitkokkal halmoztam el azokat, akik nem szedik össze a dögjeik után.

A novella a szerző kiadónk gondozásában hamarosan megjelenő kötetében, a *Szomjas Szűz*ben szerepel.

Kán azon a tavaszon tanyát vert a kutyafuttatón. Ideális helynek bizonyult számára, főleg mert a Majornak ezt a részét ritkábban látogatták a közterések és a zsaruk. A kutyások megszokták Kánt. Akiben a kutya ilyen látványosan megbízik, abban a gazdája is.

Óvatos távolságból eldumáltunk vele, lassan megismertük az életét, miként került utcára, gazdasági válság, munkanélküliség, jelzálog devizahitelben, tetű bank, görény kormány, párkapcsolati válság, satöbbi.

Egy kétméteres csaj, aki a pulijával járt le, és valamikor kosarazott, elintézte neki, hogy bejárhasson a kosárcsarnok vizesblokkjába zuhanyozni és mosni. Attól kezdve sokkal könnyebb volt Kánnal beszélgetni. Alig néhány nap elteltével már olyasmi érzés alakult ki bennem, hogy a kutyafuttató tulajdonképpen Kán otthona, legalábbis előjogai vannak ott velünk szemben. Egy alkalommal, ahogy nyitottam a kaput, és köszöntem neki, önkéntelenül hozzátettem:

– Elnézést, nem zavarom?

És ő a legnagyobb természetességgel válaszolta:

– Nem, nem, jöjjön csak be!

Még egy kávéval is megkínált, amit akkor még nem fogadtam el. Kitette a padra a denszeszes forralóját, bádogbögrét tett rá, vizet melegített, és három az egyben kávént öntött bele. Aztán kibökte, hogy ő tudja ám, hogy engem Cseke Andrásnak hívnak, mert a Vajdahunyad utcai melegedőben, ahova el nem adott könyveket hordanak karitatíve, olvasta a regényemet, és abban ott virít az orcám is a hátsó fülön. És hogy nem is rossz írás. Zavarba jövök, ha ez szóba kerül, akár dicsérik, akár herótozzák az írásaimat. De ha már a hiúságomat ilyenformán meglegyeztette, végül elfogadtam azt a kávént.

Kán is megszokott bennünket. Kezdeti, szinte alázatosan udvarias tartózkodása – amely nyilván abbéli félelméből fakadt, hogy elzavarjuk vagy elvitetjük onnan – hamarosan felengedett, és remek beszélgetőpartnernek bizonyult. Jó sztorikat tudott, egészen eredeti meglátásai voltak, a viccein pedig napokig lehetett röhögni.

Élete első felében gazdasági elemzőként dolgozott, kicsit tőzsdézett is, nem is ment neki rosszul, aztán egyszer csak elege lett az egészből, és hegedűvonókészítőnek állt. Ötödannyi pénzért, mint korábban. Pár évre rá némi kölcsönből saját műhelyt nyitott, aztán jött a gazdasági válság, és elűszott minden, csak az adósság nem, amit a bank ügyesen megduplázott, a házat elvette, és közölte, hogy még a műhely

arával tartozik. Dióhéjban a klasszikus történet. Amikor viccet mesélt, akkor is földöntúli szomorúság áradt a szeméből, olyan ember mélységes bánata, aki egykor boldog volt, aki pontosan tudatában van, mit veszített el, mit nélkülöz.

Egy idő után természetessé vált, hogy aki épp lent van a kutyások közül, és nem siet nagyon, az vigyáz Kán szatyraira, amíg ő elugrik ide-oda. A nyugdíjfosztóba, koldulni a Kalefra, meglesni az asszonyt vagy a gyerekeket, ilyesmik. Kán meg őrizte a kutyákat, amíg a gazdáik elugrottak bevásárolni, vagy a gyerekért az oviba.

Pöttöm közben hazajött, mégis, ahogy előtte, gyakran lementem vele kutyát sétáltatni. Illetve sokszor továbbra is Pöttöm nélkül, mert akkor még az elején voltam ennek az írásnak, és elhittem magammal, hogy ebből fogok élni. Így aztán baromira ráértem, amit a tisztelt barátaim simán és skrupulusok nélkül kihasználtak.

Jár a futtatóra egy férfi is a két labradorjával, szerintem általánosban iskolatársunk volt, de nem emlékszem a nevére, ő meg valamiért úgy tesz, mintha nem ismerne minket. A lényeg, hogy ez a krapek becsajozott, de a csaj nem bírja a kutyákat. Békásmegyeren lakik, a hapsi oda jár hozzá éjszakára, de reggelente korán rohanhat haza a két kutyát megsétáltatni. Eléggé nehezített szerelem az ilyen. Elpanaszolta mindezt Kánnak, aki azt mondta neki, hogy pont ott, Békásmegyer mellett van egy kutyaiskola. Remek hely, ő is oda hordta azelőtt a kutyáját a fiával, agility meg minden. És hogy ott kutyapanzió is működik, a hapsi adja be oda éjszakára a két labradort, és akkor reggel addig búgathat a babájával, ameddig csak akar. A hapsi megörült az ideának. Én meg mondtam Kánnak (akkor már haverok voltunk), hogy te mekkora marha vagy, Kán, hát itt dekolsz éjjel-nappal egy kutyafuttatóban, miért nem vállaltad el te, az a két kutya is imád téged, te meg a Kalefon tarhalsz, hogy ne halj éhen, jézusom, gazdasági elemző, már értem, miért ekkora a baj ebben az országban. Erre Kán azt felelte, ő ilyet nem mond, örül, hogy egyáltalán megtűrik itt.

Nekem viszont nem kellett ilyen szemérmesnek lennem, tehát amikor a hapsi elpanaszolta, hogy a kutyapanzióban hat rugó egy éjszaka per kutya, és neki ugye kettő van, az tizenkettő, azonnal felvettem neki, hogy a fele összegért bizza rá Kánra a két dögöt. Hökkenten nézett rám, de közben szinte láttam a szemén, amint a fejében világosság gyúl, és derűs szín-

be öltöztet odabent mindent. Nem habozott, azonnal Kán padjához rongyolt, és már aznap estére megkötött az üzlet. Lehozta a két kutyát, tálakkal, kutyatáppal, két palack vízzel, meg egy sípoló gumisüdisznoval, aztán boldogan távozott. A két kutya utána se nézett, már törleszkedtek Kán koszos nadrágszárához, és farkcsóválva, vibrálva készültek a játékra. Másnap délelőtt elégedetten távoztak. És elégedett volt a hapsi is, Kán is. Sőt, én is roppant elégedett voltam mint ötletgazda.

Pár nap múlva megfogalmaztam egy szórólapot, Konrádnál kinyomtattam belőle száz darabot, gondoltam, kiragasztom őket a környéken, hadd keresen Kán egy kis pénzt. De amikor leállítottam hozzá nagy lelkesen az újabb ötletemmel, már hat kutyát terelgetett, fegyelmezett ott, és kissé gondterhelten közölte, hogy úgy tűnik, az üzlet már így is sínen van, és megkér, ne marketingeljek, mert úgy érzi, a kapacitása véges. A szórólapokat kidobtam a kukába.

Kezdetben csak egy-egy éjszakára hagyták ott a kutyákat, és ez alighanem így is maradt volna, ha Kán megelégszik a hely felszereltségével. Illetve felszereltségével. De Kánt nem olyan fából faragták. Már rendesen bemelegedett a tavasz, tehát először friss vízről gondoskodott. A kosárcsarnok kertjéből áthúzott egy kerti slagot, a végén elzárható szórófejjel. Aztán kukát hozott, belevaló szemeteszsákokkal, a kutyaszart és a szemetet összegyűjtendő. Egy esős éjszaka után vett egy kutyaházat, a legnagyobb típust valami barkácsáruházban, aztán még egyet, és még egyet. El nem tudod képzelni, mennyi kutya befér egy ilyen ölbe. Önként. Sokkal több, mint szeretnénk. Ennél a pontnál figyelmeztettem Kánt, hogy ne cseszse el a pénzt, amit végre keres. Ismét gondterhelten pillantott rám.

A kutyafuttató képe alaposan megváltozott. A hátsó kerítésnél a három kutyaház raklapokon állt, előttük vizes és kajás edények, itt-ott műanyag kádak és lavórok, amolyan pancsolók tele vízzel, szétszórva bőrcsontok, labdák, gumicsirkék, egy zárható tetejű műanyag hordóban a száraztáp, a másik sarokban kuka, lapát és lombgereblye.

Kán a kerítésen kívül, a Fogaskerekű, a kosárcsarnok és az úttest határolta területen is kétnaponként összeszedte a kutyaszart. Végre nem kellett a fekáliában gázolni. Még láncot, lakatot is vett, hogy a kaput be tudja zárni, amíg átugrik a csarnokba szlozira, vagy akárhová, és közben valami troll csak úgy heccből vagy rosszindulatból ki ne engedje, vagy el ne lopja a kutyákat.

De nemcsak a kutyafuttató változott meg, hanem Kán is. Új viharkabátot, új bakancsot vásárolt magának, a gönceit mosodába hordta. A haját, szakállát is megnyíratta. Esőben a dögök a kutyaházak fedezékéből vigyorogva lógatták a nyelvüket, Kán meg az új esőkabátjában, zsebre dugott kézzel, arcába húzott kapucniban ült a padján, vagy sétálgatott kerítéstől kerítésig.

Kitaláltam, hogy nekiadom a sátram, de aztán azt gondoltam, hogy az a táborozásra való, kétszemélyes kutyaól nem megfelelő tartós használatra. Oké, valójában sajnáltam odaadni, nagyon jó kis sátor, az a levegőbe dobós fajta, ami magától kinyílik, csak a cövekeket kell utólag leverni, de az se fontos, ha nem fúj a szél. Nagyon jó szolgálatot tett nekem már sokszor, nem szívesen váltam volna meg tőle, na. De azt tudtam, hogy ő nem fog magának sátrat vásárolni, mert mint mondta, örül, hogy megtűrik ott, pláne most, hogy pénzt keres, és nem akarja túlfeszíteni a húrt olyan látványos luxussal, mint például hogy nem ázik ronggyá, ha esik. Így kölcsönkértem Konrád szupertudományos, kétfülkés, előteres kempingsátrát, a kempingasztalával és székeivel együtt. Ta-

lán, ha kétszer használta, mert ő mindig, mindenhol szállodákban nyaral. Gyanakodva méregetett. Azt kérdi:

– Minek az neked? Mindig azt mondtad, hogy konformista buziság.

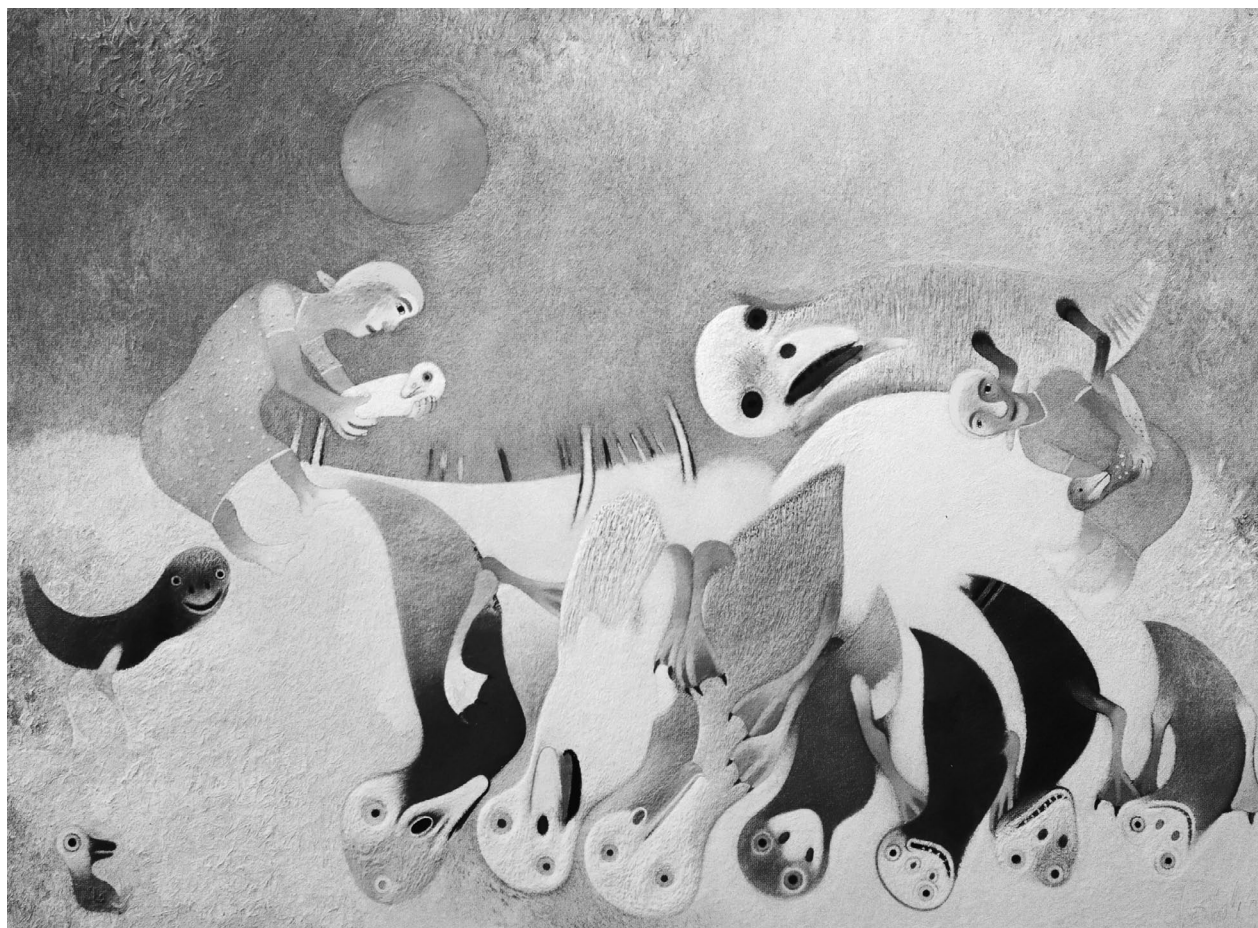
Mondom neki:

– Ballagnak az évek, már én is érzem a csontjaimban.

A gyanakvása nem múlt el, de azért odaadta.

Kán majdnem sírva fakadt, és azt mondta, ő ezt nem meri ott felállítani. De aztán nem tudott ellenállni. Beköltözött. Attól fogva esőben is tudott vendéget fogadni, úgy ült ott, a száraz előtérben velem, vagy valaki mással egy-egy három az egyben kávé fölött, mintha egy Lignano-i kempingben fogadná a szomszéd lakókocsi lakóit. A kutyáknak oda tilos volt a bejárás.

Szeptember végén jártunk, de még meleg volt, amikor Kán rám bízta a bankkártyáját, ami egyébként a nagyobbik fia nevére szült. Aki szintén nem állt szóba vele, így Kánnak az a bankkártya az egyetlen kapcsolatot jelentette a családjával. Nem akkor csináltatta, már korábban is megvolt neki. Logikus,

Néma kacsák

de addig nem gondoltam erre, amíg nem említette. Bennem is az a sztereotip elképzelés élt, hogy a hobóknak se telefonjuk, se bankkártyájuk nincsen. De-hogy nincs. Épp nekik kell a legjobban, mert a készpénznek sokkal könnyebben lába kél a szállókon és az utcán. És a tápláléklánc csúcsán álló ragadozók, a hivatalok, erőszakszervezetek és egyéb állami intézmények ellen védelmezendő, a legjobb, ha a kártya valaki más, megbízható és kevésbé kockázatos életet élő személy nevére szól.

Szóval Kán rám bízta a kártyáját, mondván, most már nem babra meg a játék, és nem meri magánál tartani, pinkód ide vagy oda. Akkor először utána-számoltam, és hökkenten állapítottam meg, hogy Kán simán megkeresi a topmenedzseri fizetések alját, vagyis az átlagbér négy-ötszörösét. Adó nélkül. Egy pillanatra irigy is lettem, de aztán eszembe jutott, hogy vajon elcserélném-e a jövedelmét és az életkörülményeit a magaméval? És persze egy nagy túró. Csak a jövedelmét. Még jó, gondoltam, hogy Konrád sátrát adtam neki, nem az enyémet.

Ha kápire volt szüksége, elkérte a kártyát, vagyis olyankor koccantunk a Széna téri bankautomatánál. Az volt amúgy a terve, hogy összeszed egy bizonyos összeget, hogy a feleségének és a gyerekeinek adjá. Adott egy lezárt borítékot is, benne a pinkóddal, és meghagyta, hogy ha vele valami történne, adjam oda nekik én. Mondom neki:

– Először inkább egy kisebb lakásra gyűjts magadnak, ha már ilyen szerencsésen alakult ez a gerilla kutyapanzió.

Erre azt feleli:

– Magunk közt szólva, nekem már nem kell semmi, tudod, én úgyis hamarosan meghalok. Már csak gondoskodni akarok róluk valamelyest, még ha ők nem is akarnak velem szóba állni... Hopp! – tette hozzá, és a fűből, pont a cipőm elől a lapátra pöccintett egy darab kutyaszart.

A nyár végén jelentősen megcsappant a Kánra bízott kutyaállomány, de azért így is szép summát tett zsebre. Ekkor érte utol a rendszer. Minden vonalon. Először Kisbalogh látogatta meg a parkolási bizniszben szintén érdekelt két üzlettársával. Terjeszkedni óhajtottak, vagyis Ignotus utcai cégbirodalmukba be akarták olvasztani a kutyaafuttatót is. Amikor megláttam Kánt kétségbeesetten és vérző arccal a kerítésen kívül ácsorogni, bent meg a három seggfejet, egyet Kán padján, kettőt Konrád sátrában fetrengeni és piálni a vadul, de gyáván csaholó kutyák körében,

Hagymaszedő

gondoltam, felhívom hatalmas utcai harcos barátomat, Pöttömöt, hogy segítsen kihányni őket onnan. De pont jött a pulis csaj, és amikor Kisbaloghék köztéltek vele, hogy ezentúl ők üzemeltetik a kutyapanziót, leakasztotta a nyakából a porázt, és a végén lógó, indokolatlanul hatalmas karabinerrel, mielőtt felocsúdtam volna, úgy kiverte onnan a három trollt, hogy nem győztem pironkodni röhögés közben.

A rendszer másik, szintén örökké préda után tapogató csápjá már nehezebb dió volt. Először is két közterület-felügyelő látogatta meg a kutyaafuttatót, és mindjárt intézkedést is foganatosítottak. Mondván, hogy a... Várj, ezt megpróbálom rekonstruálni: a közterületet rendeltszerű céljára való használatlalt bárki szabadon igénybe veheti, de ez az igénybevévés nem korlátozhatja mások szintén jog-szerű igénybevévését. A nem rendeltszerű igény-bevévés pedig akkor valósul meg, ha a mások általi rendeltszerű...

Erre közbeszólt a másik, hogy:

– Rendeltetésszerű.

– Mi?

– Rendeltetésszerű.

– Mér', én nem azt mondtam?

– Azt mondtad, rendeletszerű.

– Az ugyanaz.

– Nem, mert a rendeltetésszerű...

– Jóvanmá', most tökmindegy! Na, szóval a... rendeltetésszerű igénybevételt akadályozza. Minden nem rendeltetésszerű közterület-használathoz az önkormányzat engedélye kell.

Kán nem oldott kereket, nem mondta, hogy neki semmi köze az egészhez, hanem azt válaszolta, hogy de hát ez egy kutyafuttató, és a kutyák, mint látják, éppen futkároznak benne. Rendeltetésszerűen, mert jól nevelt kutyák.

– De lakosság általi bejelentés érkezett hivatalilag, hogy maga itten pénzért kutyákat őriz. És teljesen át is alakította az objektumot.

Erre én is beleszóltam:

– Igen, igen! – mondom. – Például teljesen eltűnt a kutyaszar! Ez felháborító!

Futó pillantást vetett rám, aztán megint Kánhoz beszélt:

– Meg itt ez a sátor is. Tilos életvitelszerűen tartózkodni közterületen.

Én meg mondom, hogy:

– A sátor nem az övé.

– Na, hanem?

– Palaszkász Konrád. Ismeri?

Azt mondja:

– Az a tévés? Szóljon neki, hogy takarítsa el innen. A törvény a médiára is vonatkozik. Maga meg adja ide a személyi igazolványát!

Míg azon tűnődtem, köteles-e odaadni neki, Kán odaadta. Így aztán felírták az adatait, megkapta a feljelentő cetli másolatát, és megfenyegették, hogy a közterület-bérlési tarifa nyolc-huszonöt-szörösére fogják büntetni, attól függően, hogy aznap éjfélig vagy huszonnégy órán, esetleg hét naptári napon belül takarítja el a lomjait.

A leghosszabb tartózkodási idejű kutya gazdája kilenc nap múlva volt várható, Srí Lanka felől. Így hát Kán maradt. Felajánlottam, hogy segítek neki a furgonnal hamar elhurcolkodni valahova, de azt mondta, az elvállalt munkát el kell végezni. Ragaszkodott hozzá. Ahhoz is, hogy Konrád sátrát bontsuk el, és vigyem vissza a gazdájának. Naná, hogy esőse

fordult az idő, így hát Kán újra az esőkabátjában sétálgatott, vagy ült a padján. Mondtam neki, hogy pár napot igazán ellehet nálam a kisszobában. Félve mondtam, és közben azt vizionáltam, hogy Kán örökre nálam ragad. Azt baromira nem szerettem volna. Megköszönte, azt mondta, meglátja, ha elvittek az utolsó dögöt is. Az eső meg esett.

A nyolcadik napra Kán eltűnt, az utolsó kutya is, a három kutyaház azonban ott sorakozott, a kuka, a szerszámok, a tápos hordó, a játékok, minden. A pulis csaj felháborodottan mesélte, hogy a közterések legutoljára már rendőrökkel jöttek, letartóztatták Kánt, és őt is ezzel fenyegették, ha továbbra is rángatja a zubbonyuk ujját.

Másnap egy teherautó elszállította Kán kisvállalkozásának berendezését, valami állami telephelyre. Visszaállt a régi rend a kutyafuttató táján, tehát nem volt több ivóvíz a kutyáknak, mi meg hamarosan újra kapargathattuk a cipőnkőről a kutyaszart. Mondtam is a két köztereknek, amikor összefutottam velük:

– Legközelebb már hozhatják magukkal a lapátjukat meg a gereblyéjüket is, mert gondolom, a szart ezentúl maguk szedik össze.

Azt felelték, nem.

Kérdeztem őket Kán felől, és azt tudtam meg, hogy a rendőrségről már rég kiengedték, az önkormányzat meg a területfoglalási díj hússzorosának megfizetésére kötelezte, mert többszöri felszólításra sem takarodott el a parkból. Mivel azt nem tudta befizetni, és a behajtásra sem látott más reményt a hatóság, ezért közmunkára ítélték.

Pár nap múlva ott találtam Kánt a kutyafuttató mellett egy kerek kukával, gereblyével és lapáttal. Élénksárga láthatósági mellényt viselt, KÖZMUNKÁS-felirattal a hátán. Amikor meglátott, sebtében körbepillantott, és azt mondta idegesen, ahogy mellé értem:

– Ha nálad van a bankkártyám, nehogy most ideadd!

Mondom:

– Nyugi, nincs nálam. Nem tudtam, hogy itt találalak.

Erre megnyugodott, és azt mondta:

– Akkor jó. Hopp!

És a lapátra pöccintett egy darab kutyaszart, pont a cipőm előtt.

Aztán jött a pulis csaj. Azt mondja:

– Szia, Kán! Figyelnél Cumira, amíg elszaladok a gyerekekért az oviba?

Kán kissé gondterhelten pillantott rám.